

Paus houdt de familie samen

Bisschoppensynode herhaalt kerkelijke leer, maar opent kansen voor pastorale aanpak

- ▶ Verrassend compromis over hertrouwde echtgescheidenen
- ▶ Straffe toespraken van paus Franciscus
- ▶ Werk aan de winkel in gemeenschappen

Erik DE SMET

Drie weken lang waren 270 bisschoppen in Rome samen voor een synode waarin het gezin centraal stond. Drie Belgische bisschoppen waren van de partij: mgr. Johan Bonny, bisschop van Antwerpen, als de verkozen vertegenwoordiger van de Belgische bisschoppenconferentie, evenals mgr. Luc Van Looy, bisschop van Gent, en kardinaal Godfried Danneels, die door de paus persoonlijk waren uitgenodigd.

„We beseften vooraf dat het gezin een delicaat onderwerp is dat iedereen raakt”, zegt mgr. Bonny. „Op vraag van de paus was het een open gesprek. En omdat er reeds vorig jaar een eerste synode over het gezin plaatsvond, waren de standpunten al vooraf uitgesproken. Zelf zat ik in een Frans-talige gespreksgroep met overwegend Afrikaanse bisschoppen. Ik heb er vooral geluisterd.”

Tot aan het slot leefde bij buitenstaanders het idee dat de synode conservatieve en meer hervormingsgezinde kerkleiders uit elkaar zou spelen. De gebruikte methode hield de grote kerkfamilie echter samen. Het slotdocument met 94 paragrafen herhaalt de leer van de Kerk over het levenslange, trouwe huwelijk van man en vrouw, gericht op de voortplanting. Net zoals vorig jaar werd het homohuwelijk af-

gewezen. De meeste paragrafen werden met grote eensgezindheid goedgekeurd, maar die over gewetenskwesties als de positie van hertrouwde echtgescheidenen haalden een nipte tweederde meerderheid.

Paragraaf 85 gaat niet rechtstreeks in op de mogelijkheid van de communie van burgerlijk hertrouwde echtgescheidenen, maar zegt wel dat zij „met zicht op volledige deelname aan het leven van de Kerk” een weg van onderscheiding kunnen gaan onder toezicht van de bisschop of een geestelijk begeleider. Gewetensonderzoek speelt daarbij een belangrijke rol.

Mgr. Johan Bonny: „Voor de buitenwacht lijkt het alsof er weinig nieuws is. Dat er een tweederde meerderheid was voor de compromistekst over hertrouwde echtgescheidenen is symbolisch belangrijk. Zonder compromis hadden we de paus in een impasse gemanoeuvreed, waardoor hij zou moeten kiezen voor de ene of de andere groep.

„Dit is het einde van het oordelen en veroordelen van mensen”

Nu kan de paus vragen dat standpunt kerkrechtelijk voort uit te werken. De compromisformule doet recht aan wat in onze contreien nodig is.”

En de bisschop van Antwerpen vervolgt: „De leer is niet veranderd, de interpretatiesleutel wel. De Kerk wil rekening houden met het leven van hertrouwde echtgescheidenen en hun relatie met de Kerk. In paragraaf 85 vind je het voorstel van barmhartigheid terug dat kardinaal Kasper

al jaren huldigt. Het compromis komt ook voort uit een Duitstalige groep bisschoppen met enkele sterke theologen zoals de kardinalen Müller, Schönborn en Kasper.”

Tweemaal zette paus Franciscus met een straffe toespraak zelf de toon. Tegenover de synodevaders pleitte hij voor een gezonde decentralisatie. Aan het eind van de synode zei hij dat „de echte verdedigers van de leer niet diegenen zijn die de letter verdedigen, maar de geest, niet de ideeën, maar de mens, niet de formules, maar de genade van de liefde van Christus en van zijn vergeving”.

Internationale media pikten ook de woorden van mgr. Van Looy over de synode op. „Dit is het einde van het oordelen en veroordelen van mensen”, zei de bisschop van Gent. „Dit is het einde van een Kerk die oordeelt en het begin van een Kerk die luistert en dialogeert. We hebben nu een Kerk van tederheid voor ons. Dat kan het begin zijn van een nieuwe Kerk.”

Volgens mgr. Bonny daagt de slottekst ook de gelovigen bij ons uit. „Laten we ons achter het gezin scharen, maar ook positief praten over de verscheidenheid en het goede dat er leeft”, besluit de bisschop. „De synodevaders vragen meer voorbereiding en begeleiding van echtparen. Ik meen dat we in Vlaanderen geen jaar mogen laten voorbijgaan om te kijken wat wij als christelijke gemeenschappen voor hen kunnen doen. Huwelijk is geen vanzelfsprekende keuze meer. Dat beseft de synode maar al te goed. Het huwelijk is een roeping.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Paus Franciscus pleitte in de synode voor decentralisatie en een barmhartige aanpak. © KNA-Bild

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Vallen en opstaan

„ Enkele maanden geleden ontvingen we op de redactie een e-mail van een bezorgde lezer. Hij was naar een uitvaartplechtigheid gegaan en had vastgesteld dat die door een leek werd geleid. „Wat mij stoorde, was dat hij verscheen in priesterlijk gewaad”, schreef de lezer geschrokken. Dat zette de redactie van **KERK & leven** aan het denken. Bestaan er duidelijke kledingvoorschriften voor leken in onze Kerk? En wat denken leken die pastoraal actief zijn zelf over dat gevoelige onderwerp? Het antwoord op die vragen ontdekt u in ons dossier, op bladzijde 10 en 11.

De eerste vaststelling is dat er eigenlijk geen duidelijke regels zijn. Dat leidt tot grote diversiteit in ons Vlaamse kerklandschap. Op zich hoeft dat niet erg te zijn, een beetje verscheidenheid kleurt ons geloofsleven. Iets meer duidelijkheid zou echter toch wenselijk zijn, zo vertellen sommige leken. Zij worden daarbij gesteund door de producenten van liturgische kledij, die ook niet altijd weten wat mag of niet mag. En ook voor de kerkgangers kan het handig zijn dat de kledij duidelijk maakt of er vooraan een priester, diaken of leek staat.

„Niemand heeft er baat bij dat de verschillende ambten en dienststaken met elkaar verward geraken”, beaamt Joris Polfliet, algemeen secretaris van de Interdiocesane Commissie voor Liturgische Zielzorg.

Moeten onze bisschoppen dan maar ondubbelzinnige regels vastleggen? Eenvoudig is dat niet, want uit ons dossier blijkt meteen dat de meningen uiteenlopen. Sommige parochies kiezen voluit voor ‘lekenvoorgangers’ die zich herkenbaar toeien met albe en sjaal of scapulier. Net zo goed zijn er echter leken die dat absoluut niet willen. Een niet te overbruggen kloof?

Niet noodzakelijk. Het uitgangspunt zou kunnen zijn: niemand wordt verplicht tot het dragen van liturgische kledij, maar voor wie dat wel wil, komen er richtlijnen die duidelijkheid scheppen. Dat moeten niet noodzakelijk dwingende regels zijn, veeleer oriënterende voorstellen die de plaatselijke gemeenschappen houvast bieden. Misschien kunnen de bisschoppen en hun bevoegde vicarissen aan de lokale geloofsgemeenschappen vragen wat deze zelf wenselijk of nodig achten?

Eigenlijk is deze discussie slechts een symptoom van een dieper liggende ontwikkeling. Het nijpende priestertekort leidt ertoe dat niet elke lokale gemeenschap nog een priester als voorganger ter beschikking heeft, en zeker niet elke week. Leken nemen dus noodgedwongen taken over en organiseren gebedsdiensten wanneer er geen eucharistie mogelijk is.

Parochies die dat soort vieringen geregeld organiseren, hebben daar vaak goede ervaringen mee. Het haalt de lokale gemeenschap uit haar comfortzone en dwingt mensen tot actiever geloof. De tijd dat je als katholiek de zondagsviering passief kon ondergaan, is voorbij. Onze traditionele priesterkerken worden steeds meer leken gemeenschappen. Parochies en andere lokale verbanden worden almaar meer gedragen door vrijwilligers. Dat geldt voor de praktische en organisatorische taken zowel als voor de pastorale opdrachten. De actuele situatie dwingt gelovigen uit hun schulp te kruipen, als ze willen dat hun lokale geloofsgemeenschap blijft bestaan. Wat ontstaan is uit noodzaak, brengt een nieuwe dynamiek op gang.

Het blijft echter wel een proces van vallen en opstaan. Het zoeken naar de juiste kledij is daar een voorbeeld van, maar is zeker niet de enige bron van onzekerheid. Er zijn steeds minder priesters en gelovigen. Parochies gaan samenwerken in grotere verbanden. Kerken worden gesloten en mensen moeten op zoek naar andere gemeenschappen. Al die veranderingen gaan gepaard met weerstand, frustratie, verdriet. Het is een rouwproces, maar dan wel een dat de belofte van een nieuwe geboorte in zich draagt. De geboorte van een ander soort Kerk, waarin we allemaal herder moeten zijn. 99

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be